

ZAKLADA HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI U 20 GODINA OSTVARILA IZVANREDNE REZULTATE

Prof. dr. sc. Slobodan Kaštela: *Spomenica Zaklade Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 1993. – 2013.* Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 2014.

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti može se ponositi vrlo dugom zakladnom tradicijom koja počinje prvom zakladom čiji je utemeljitelj Josip Juraj Strossmayer 1861. godine. U razdoblju 1861. – 1941. godine u krilu Akademije utemeljene su i druge zaklade, primjerice *Zaklada Julija Bubanovića* (1894.), *Zaklada Strossmayerova za Galeriju slika* (1900.), *Zaklada za spomenik J. J. Strossmayera* (1905.), *Zakladnica dr. Franje Račkoga* (1913.), *Zaklada Tadije Smičiklase* i *Zaklada grofa Pejačevića* (1916.), *Zaklada Marka pl. Crljena* i *Zaklada Tiskare Narodnih novina* (1929.), *Zaklada Trumbić* i *Zaklada Marković* (1941.) i druge.

Prof. dr. sc. Slobodan Kaštela, autor knjige, u *Uvodu* čitatelje upoznaje s povijesti raznih zaklada Akademije, promjenama kroz koje su prošle, te njihovom važnosti s posebnim osvrtom na darovatelje umjetnina sve do 1993. godine, kada je utemeljena današnja Zaklada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, a upravo njoj, njezinu radu i rezultatima posvećena je ova knjiga.

Sadržaj knjige/Spomenice raspoređen je u četiri veća poglavlja. U *Predgovoru* su riječi akademika Zvonka Kusića, predsjednika Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, i akademika Velimira Neidhardta, predsjednika Upravnog odbora Zaklade. Akademik Zvonko Kusić ocjenjuje rad Zaklade sljedećim riječima: „U proteklih dvadeset godina

od svog utemeljenja Zaklada Hrvatske akademije, zahvaljujući prije svega doprinosima utemeljitelja, ostvarila je izvanredne rezultate na području unapređivanja kulture, umjetnosti, znanosti i obrazovanja kao bitnih čimbenika duhovnog, gospodarskog, društvenog i sveopćeg napretka Republike Hrvatske." Akademik Velimir Neidhardt naglasio je također izuzetne rezultate: „Danas, nakon dvadesetgodišnjeg rada i stjecanja nužnog iskustva, možemo s velikim zadovoljstvom reći da je Akademijina Zaklada ostvarila osnovne ciljeve zbog kojih je i osnovana.”

Osim autorovih uvodnih napomena, u drugom, najopsežnijem dijelu pod nazivom *Rad Zaklade Hrvatske akademije u razdoblju 1993. – 2013.* opisuje se njezino utemeljenje i početak rada te sve važnije aktivnosti koje je ostvarila (naknada izgubljene imovine, Akademijini stanovi, materijalno jačanje, objavljivanje javnih natječaja, donacije i dr.). U posebnom, trećem poglavlju, kronološki je prikazana raspodjela sredstava Zaklade. Spomenica je napisana na temelju relevantnih izvora i literature te mnogobrojnih priloga (Statut Zaklade, rješenja, odluke, ugovori o darovanju i dr.).

Odluka o utemeljenju Zaklade Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti done-sena je 29. lipnja 1993. na zasjedanju Akademijine Skupštine, a na inicijativu akademika Ivana Supeka, tadašnjeg predsjednika. U Odluci je istaknuto da je zadaća Zaklade da prikuplja novčana sredstva radi potpomaganja izdavačke djelatnosti, organiziranja znanstvenih skupova, razvijanja znanstvenoistraživačkog i umjetničkog rada, otkupa umjetnina i nagrađivanja važnijih dostignuća na području znanosti i umjetnosti. Ravnatelj Zaklade postao je prof. dr. sc. Slobodan Kaštela, tajnik Akademije, koji je tu dužnost obavljao do kolovoza 2014., za predsjednika privremenog Upravnog odbora izabran je akademik Smiljko Ašperger te za njegova zamjenika akademik Velimir Neidhardt.

Na spomen-ploči u atriju Hrvatske akademije upisani su svi dosadašnji utemeljitelji Zaklade: Hrvatski sabor, Grad Rab, Zagrebački velesajam d.o.o, Školska knjiga d.d., Pliva, d.d. Hrvatska gospodarska komora, Zagrebačka banka d.d., Privredna banka Zagreb d.d., obitelj Torbar, obitelj Margarita i Fedor Verbič, INAindustrija nafte d.d., Grad Zagreb, akademik Dragutin Tadijanović i Stipan Bilić-Prcić.

Potkraj 1994. godine Zaklada je imala šest članova utemeljitelja i deset članova podupiratelja. Međutim, Zaklada je nakon završetka Domovinskog rata, osobito tijekom 1996. i 1997. godine, počela intenzivno tražiti rješenja za poboljšanje materijalnih uvjeta rada, pri čemu se rješavao status Akademijinih stanova stečenih do kraja II. svjetskog rada, a traženi su novi utemeljitelji Zaklade. Novi važan korak u ostvarivanju ciljeva Zaklade bilo je i objavljivanje prvog javnog natječaja 1999. godine za dodjelu sredstava Zaklade u iznosu od 250.000,00 kuna. U knjizi je dan detaljan prikaz raspodjele sredstava Zaklade 1999. – 2013. godine po namjenama: potpomaganje izdavačke djelatnosti na području znanosti i umjetnosti, organizacija znanstvenih skupova, razvijanje znanstvenoistraživačkog i umjetničkog rada te pomoć mladim

znanstvenicima i umjetnicima, ali i otkup umjetnina, nagrađivanje važnijih dostignuća na području znanosti i umjetnosti. Zaklada je financirala gotovo 1.100 projekata. Iznos za navedene namjene kretao se od 250.000 kuna 1999. do 1.304.000 kuna 2011., odnosno 1.200.000 kuna 2013. godine. Sveukupni dodijeljen iznos na temelju petnaest natječaja iznosio je 14.999.000 kuna, od čega najviše za poticanje nakladničke djelatnosti na području znanosti i umjetnosti.

Akademija je, kao i hrvatska javnost, dobila knjigu/spomenicu u kojoj se vjerodostojno opisuju rad i rezultati Zaklade od njezina utemeljenja 1993. do 2013. godine. Možemo se složiti s ocjenom prof. dr. sc. Slobodana Kaštele, autora, tajnika Akademije od 1978. do travnja 2012. te ravnatelja Zaklade tijekom 20 godina, da je „Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti preko istoimene Zaklade, a uz materijalnu pomoć hrvatske države, zatim gospodarskih organizacija te pojedinih građana, koji su pokazali visok stupanj društvene svijesti i odgovornosti za opći napredak, obavljala važan dio svoje društvene funkcije na razvijanju znanosti i umjetnosti u Republici Hrvatskoj“.

Prof. dr. sc. **Vladimir Strugar**